

De eerste vijf jaar vanaf de opening op 9 september 2005 t/m 2010

Overzicht van activiteiten in MUSEUM HET LEIDS WEVERSHUIS

Inleiding

Het jongste en kleinste museum van Leiden is gevestigd in het pand Middelstegracht 143, gelegen in de in 1355 aangelegde stadsuitbreiding Pancras-Oost.

Tot 2001 bleek het pand nog bewoond te worden door een oudere man, die daar sinds zijn studententijd was blijven wonen. Wegens instortingsgevaar van het dak moest het huis nu echter ontruimd worden. Toen het in deze staat te koop werd aangeboden, heeft de **Stichting het Kleine Leidse Woonhuis** er bij de gemeente Leiden op aangedrongen het huis te kopen en te laten restaureren (=consolideren in de huidige staat), waarna het huis als een van de laatste originele Wevershuizen een museale functie zou kunnen krijgen. Na veel vijven en zessen stemde de gemeente hiermee in en kon de nieuw opgerichte **Stichting Museum het Leids Wevershuis** aan de slag met het invullen van deze museale functie.

Twee boekjes over de geschiedenis van het huis en zijn omgeving

Aan de historicus Kees van der Wiel en de bouwhistoricus Maarten Enderman werd opdracht verleend tot het doen van onderzoek naar resp. de bewoningsgeschiedenis en de Bouwhistorische datering en typering van het huis.

De resultaten zijn verwerkt in de brochure '**Wevers, huisbazen en ander volk**', de geschiedenis van Middelstegracht 143. Het bleek dat we hier met een grotendeels nog in oorspronkelijk staat verkerend 17de eeuws huis te maken hadden. De bewoningsgeschiedenis, beginnend wellicht in een voorganger van dit huis op deze plaats, start met de eerst bekende bewoner, de linnenwever Cornelis Jansz, die er al in 1560 woonde en werkte: een echt Wevershuis dus.

De wijk Pancras-Oost stond in de jaren 1960 op de nominatie van de kaart geveegd te worden. Door eeuwenlange verpaupering, de opkomst van grote textiel- en conservenfabrieken en hun neergang en sluiting in de jaren '50 en '60 was de buurt in de ogen van toenmalige bestuurders rijp voor de sloop. In dit gebied was een stadsverkeersweg en hoge nieuwbouw gepland. Echter het denken over de stad veranderde in de jaren daarna en ook groeide de spijt over alles wat er inmiddels in het oostelijk en noordelijke deel van de 17de eeuwse stad was gesloopt en onherroepelijk verloren gegaan. In Pancras-Oost is ondanks veel sloop en nieuwbouw nog veel bewaard gebleven. Van een 15de eeuws hofje tot een 19de eeuws fabrieksgebouw. Om deze historische omgeving van het Weverhuis, als het ware een openluchtmuseum, tegelijk met het Wevershuis 'toegankelijk' te maken werd een tweede boekje geproduceerd onder de titel: '**Schering en Inslag**'. Een geschiedenis van en wandelgids langs monumenten van wonen, werken en sociale zorg in 650-jarig Pancras-Oost. Beide boekjes werden bij de officiële opening op 9 september 2005 ten doop gehouden en aangeboden aan wethouder Geertsema.

Permanente Demonstratie van Weven en Spinnen

De voorruimte van het Wevershuis was traditioneel de werkruimte. In deze ruimte staat ook nu weer een uit 1830 daterend weefgetouw, spinnewielen etc..

Tijdens de openingstijden, het **gehele jaar door** van dinsdag tot en met zondag van 13 tot 16 uur zijn hier de weefsters van de weefkring '**Het Leyds Laeken**' aan het weven en spinnen, en geven desgevraagd tekst en uitleg over hun werk, over het huis en over de tentoonstelling van dat moment. **Dit alles op basis van vrijwilligheid. De toegang is gratis.**

Tentoonstellingen en Lezingen

Indachtig de bewoningsgeschiedenis van het Wevershuis die zeker tot 1560 teruggaat, en een keur aan Linnenwevers, tafellakenmakers, saaidrapiers, kettingscheerders als bewoners laat zien, is een groot deel van de tot nu gehouden tentoonstellingen gewijd aan het vervaardigen, be- en verwerken van textiel, het hele gamma van wol-, linnen-, papiervezel tot geweven, vervilte, genaaide, gehaakte, gekante of anderszins bewerkte gebruiksproducten of kunstwerken. De exposanten variëren van zeer gevorderde amateurs tot op dit gebied bekende professionele kunstenaars. Er blijkt in Leiden, Nederland en omliggende landen een grote groep mensen te bestaan die actief of als bezoeker geïnteresseerd is in textielkunst en -kunde.

Het Wevershuis streeft er naar zaken niet alleen tentoon te stellen, maar het tentoongestelde ook via lezingen en/of demonstraties toe te lichten of van een historische achtergrond te voorzien door experts op dit gebied.

Winterlezingen

Het Wevershuis is gedurende de wintermaanden, op de weefkamer na, schaars verlicht en onverwarmd en daardoor minder geschikt voor tentoonstellingen. Echter op zondagmiddagen wordt de kachel in de woonkamer gestookt en worden er winterlezingen gehouden, passend binnen twee hoofdthema's:

1. *'De andere kant van Leiden'*, de geschiedenis van het wonen, werken en welzijn in de traditionele arbeiderswijken in het Oosten en Noorden van de Leidse binnenstad
2. *'De (geschiedenis van de) Textielnijverheid'*

Ad 1. Een werkgroep studenten geschiedenis o.l.v. dr. Thera Wijsenbeek, Universitair Hoofddocent Universiteit Leiden, heeft in 2005 onderzoek gedaan naar onderwerpen als scholen, ouderenzorg en wonen in het deze wijk en daarover scripties geschreven. Een aantal studenten heeft vervolgens daarover een Winterlezing gehouden in de winter 2005/6. Een van deze scripties/lezingen vormde weer de basis voor de veel bezoekers trekkende tentoonstelling '**Etenstijd**' in de zomer en herfst van 2007.

Al met al een zeer gelukkig voorbeeld van samenwerking tussen Museum en Universiteit.

Ad 2. In februari/maart 2008 werd een reeks lezingen over archeologisch en historisch textiel georganiseerd welke zeer veel belangstellenden trokken (gemiddeld 25 aanwezigen/lezing)

In 2007 werd de Paul Crutzenlezing gehouden door dr. Johan de Vries, over het ontwerp en bouw van een ruimtesatelliet voor het meten van ozon door het Leidse bedrijf Dutch Space BV.

Getalsmatig overzicht diverse activiteiten van het Wevershuis

	tentoonstellingen	Demonstratie/lezing	winterlezingen
2005	2	1	-
2006	5	4	-
2007	5	3	10
2008	7	1	6
2009	6	2	7
2010	10	5	5
totaal	35	16	28

Bezoekersaantallen tijdens reguliere openingstijden Van dinsdag t/m zondag, van 13 tot 16 uur

	2005	2006	2007	2008	2009	2010
januari		48	71	42	90	34
februari		94	61	143	144	69
maart		61	64	197	281	1743
april		85	72	258	358	127
mei		133	172	153	225	211
juni		115	230	171	103	271
juli		86	143	263	175	149
augustus		150	249	312	162	367
september	310	1017	263	228	139	419
oktober	105	92	169	139	242	176
november	136	120	134	229	170	107
december	98	113	43	182	117	42
Totaal/jaar	649	2087	1671	2111	2206	3715

In augustus 2010 werd de 11.111 bezoeker ontvangen, het totaal aantal bezoekers sinds de openstelling op 9 september 2005 was per 31 december 2010: **12.439**.

Tijdens de door de Lakenhal jaarlijks georganiseerde **Kunstroute** wordt een Leidse Kunstenaar uitgenodigd zijn werk te exposeren. In 2006 was het Wevershuis ook opgenomen in de **Open Monumentenroute**, in een weekend bezochten 800 bezoekers extra het Wevershuis

Bezoek van scholieren

Meerdere scholen (Het DaVincicollege, de Montessorischool, De Lorentzschool, de Vrije School) zijn op eigen initiatief met hun leerlingen op bezoek geweest en rondgeleid. Ook inburgeringsklassen van het ROC zijn meerdere malen rondgeleid. Alles bijeen enige honderden leerlingen.

In het kader van het **Bemused** programma is in samenwerking met het **RAL** (Regionaal Archief Leiden) en docenten van de diverse scholen een **project over de geschiedenis van het wonen en werken in Leiden** voor vmbo leerlingen opgezet: **'Wie woonden er in het Wevershuis?'**. Voorts werd in 2007 voor het eerst meegedaan aan de actie **Vacantiepas**: ongeveer 40 kinderen vergezeld door hun ouders kwamen in juli/augustus leren spinnen of weven.

Overige Bezoekers

Op afspraak is het Wevershuis te bezoeken door (groepen) personen, die over het Wevershuis en de buurt Pancras–Oost een lezing en/of rondleiding krijgen, o.m.:

Reunisten van de studentenverenigingen Minerva, Augustinus, Ichthus.

De leden van de faculteit Theologie van de UL.

Ambtenaren van diverse afdelingen van de Gemeente Leiden en Wassenaar.

Werknemers van de Woningbouwcorporaties Portaal en Ons Doel.

Werknemers van bedrijven als CMG Logica , ING–Bank Leiden, IKEA Nederland, Apotheek

Stevenshof, Rotaryclubs uit Oegstgeest en Roelofarendsveen.

In een aantal gevallen werd ook vergaderd en geluncht of geborreld, een lezing over een speciaal onderwerp gehouden door een spreker van buiten. Bij elkaar buiten het reguliere bezoek ongeveer 250 personen.

Op hun verzoek werden ook de wethouders Hessing en Jonas ontvangen en voorgelicht, wethouder J.J. de Haan nam in oktober 2009 het eerste exemplaar in ontvangst van de door het Wevershuis uitgebrachte kalender 'Leiden gezien door vader en zoon van Looij'.

Toeristische stadswandelingen door het Gilde Leiden

Met het Gilde Leiden, dat al jaren lang (thematische) stadswandelingen in Leiden organiseert is een steeds intensiever samenwerking ontstaan. Meerdere leden vervullen bij toerbeurt het gastheer/vrouwschap in het Wevershuis.

Daarnaast is a.d.h.v. '**Schering en Inslag**' een speciaal op Pancras–Oost en het Wevershuis toegespitste stadswandeling ontwikkeld. Reeds enige tientallen groepen stadswandelaars hebben op die manier kennis gemaakt met de '**Andere Kant van Leiden**'.

Films geproduceerd door de Leidse Smalfilm en Video Liga

Op verzoek van het Wevershuis heeft Henk Robbers van de LSVL over een periode van een jaar, in weer en wind, de restauratie van het Wevershuis gefilmd en deze opnamen verwerkt tot een documentaire, welke te zien en ook te koop is in het Wevershuis.

Ter gelegenheid van de Open Monumentendagen 2006, tevens het Rembrandt 400 jaar, hebben Wout de Bruyne, Pim Perquin en Henk Robbers, leden van de Filmliga een tweede documentaire gemaakt: '**Van Linnen tot Goud**', waarin de Leidse Kunstschilder Willem Breddels laat zien, hoe je van een lap linnen een schilderij maakt. In dit geval een kopie van het lang aan Rembrandt toegeschreven schilderij '**Man met Gouden Helm**'. Deze film heeft tijdens de open Monumentendagen continu gedraaid en is door honderden mensen met grote interesse bekeken. Ook op DVD verkrijgbaar in het Wevershuis.

Filmopnamen door nationale TV omroepen in het Wevershuis

Het Wevershuis bood het ideale decor voor filmopnamen van 'Goeie Mie', de befaamde Leidse gifmengster die eind 19de eeuw in deze buurt en in dit soort huizen haar slachtoffers vond. Zowel Teleac, programma **Verre verwanten**, als de NCRV, programma **Wonderlijke Wegen**, hebben hun versies van Goeie Mie vertoond op de nationale TV.

Publicaties

Zoals al vermeld in de inleiding zijn er twee boekjes geschreven voor en uitgegeven door het Wevershuis en aldaar te koop:

Kees van der Wiel:

Wevers, huisbazen en ander volk, Leiden 2005

Herbert van Hoogdalem, Dirk Jaap Noordam en Kees van der Wiel:

Schering en Inslag, Leiden 2005

Ook het in opdracht van de Stichting het Kleine Leidse Woonhuis door:

Kees van der Wiel geschreven boek: **Leidse Wevershuisjes**. Het wisselend lot van de 17de eeuwse Leidse arbeiderswoningen. Primavera Pers Leiden, 2de druk 2003, is daar te koop.

Ter gelegenheid van het eerste lustrum werd **een kalender 2010** met stadsbeelden van Leiden, geschilderd door vader en zoon van Looij uitgegeven in samenwerking met uitgeverij Nautilus Ginkgo. Een verjaardagskalenderversie is nog steeds verkrijgbaar

Publiciteit

Voor de aankondiging van tentoonstellingen, lezingen en andere activiteiten maakt het Wevershuis gebruik van de eigen website, posters die bij bereidwillige winkeliers mogen hangen en van aankondigingen in de plaatselijke pers.

Met name **Het Leids Nieuwsblad** en **het Leids Dagblad** zijn ook daartoe bereid en hebben al verschillende malen via interviews met kunstenaars en reportages aandacht besteed aan het Wevershuis, mede waardoor dit onaanzienlijke Museumje in korte tijd tamelijk goed bekend is geworden. Ook diverse sites over uitgaan in Leiden zoals www.LOS_online.nl agenderen de activiteiten. Er wordt een informatiefolder verspreid via de VVV.

Ook landelijke textieltijdschriften als **Weven** en **Textiel Plus** en **Handwerkwereld** publiceren regelmatig over de activiteiten in het Wevershuis.

Website www.wevershuis.nl

Tegelijk met het museum zelf is er ook een website geopend, waarop steeds meer informatie over het reilen en zeilen van het museum te vinden is: bezoekersinformatie, tentoonstellingen en lezingen. Eind 2006 is begonnen met het tellen van bezoekers van de site: het zijn er nu ruim 4 jaar later meer dan **50.000**. Bezoekers kunnen ook vragen, opmerkingen etc. via de site stellen: dat deden er inmiddels enkele honderden.

De website is in februari 2011 geheel opnieuw ontworpen door Mar Bleijs, een nieuwe vrijwilligster van het Wevershuis. Als fervent genealoge heeft zij ontdekt dat één van haar voorouders, Jan Yser, in het begin van de 17de eeuw precies in dit huis heeft gewoond en gewerkt als linnenwever.

(Over veel van de activiteiten die hierboven slechts genoemd werden kan men in het archief van de site nadere informatie vinden).

Sponsors

Het Wevershuis prijst zich gelukkig met de steun van de stichtingen/organisaties :

Fonds 1818

Portaal Woningcorporatie

Stichting Huisvesting Werkende Jongeren

Stichting het Kleine Leidse Woonhuis

Shell vrijwilligersfonds

Rotaryclub Leiden

De Co Verhoog prijs 2010 in de sector Cultuur werd op 7 december uitgereikt aan de vrijwilligers van het Wevershuis.

Leiden, maart 2011

H van Hoogdalem

Voorzitter bestuur Stichting Museum het Leids Wevershuis